

Leader-työn ajankohtaispäivät Uusi EU-rahoituskausi: yritysrahoitus ja Leader

Seinäjoki 28.3.2019

CAP 27

Johtava asiantuntija Juuso Kalliokoski
Maa- ja metsätalousministeriö

Yritysrahoituksella on kysyntää

200 miljoonan euron rahoituksella on saatu suomalaisissa yrityksissä aikaan noin **800** miljoonan euron investoinnit nykyisellä rahoituskaudella.

Yritysrahoituksen tilanne (kpl)

M04.2	ELY/kpl	%	Leader/kpl	%	Yht.	%
Maatilatausta	83	75 %	27	25 %	110	25 %
Ei maatilataustaa	284	85 %	49	15 %	333	75 %
Yhteensä	367	83 %	76	17 %	443	100 %
M06.2	ELY/kpl	%	Leader/kpl	%	Yht.	%
Maatilatausta	50	68 %	23	32 %	73	11 %
Ei maatilataustaa	316	56 %	253	44 %	569	89 %
Yhteensä	366	57 %	276	43 %	642	100 %
M06.2	ELY/kpl	%	Leader/kpl	%	Yht.	%
Maatilatausta	260	57 %	194	43 %	454	16 %
Ei maatilataustaa	1301	55 %	1055	45 %	2356	84 %
Yhteensä	1561	56 %	1249	44 %	2810	100 %
Yhteenveto	ELY/kpl	%	Leader/kpl	%	Yht.	%
Maatilatausta	393	62 %	244	38 %	637	16 %
Ei maatilataustaa	1901	58 %	1357	42 %	3258	84 %
Yhteensä	2294	59 %	1601	41 %	3895	100 %

Yritysrahoitusta koskevia yleistavoitteita

Yritysten uudistuminen ja innovaatioiden edistäminen

Elinkeinorakenteen uudistaminen ja monipuolistaminen on välttämätöntä vastauksena maaseudulla tapahtuvaan rakennemuutokseen. Yrityskentän uudistumisen keskiössä ovat **aloittavat ja pienet kasvuyritykset**, joka voivat ketterämmin suuntautua uusille kasvaville markkinoille ja kannattaville aloille sekä uusille markkinoille. Uusien yritysten toiminta perustuu usein innovaatioihin, joiden onnistumiseen ja liittyy epävarmuutta ja riskiä. Tämän vuoksi uusien yritysten tie usein katkeaa rahoituksen puutteeseen. On perustelua, että alkuvaiheen yritysten rahoittamiseen kohdennetaan julkista rahoitusta, koska yritysten mahdollisuudet saada rahoitusta markkinoilta ovat rajalliset.

Yritysten kansainvälistymisen edistäminen

Suuntautuminen uusille markkinoille ja toimiminen ulkomaalaisten kumppanien kanssa edellyttää perehtymistä ulkomaiseen lainsäädäntöön ja yrityskulttuuriin. Globaali kilpailu kiristyy. Arverkköjen kansainvälistyminen merkitsee sitä, että yhä useammat ja myös pienimmät yritykset kytkeytyvät globaaleihin prosesseihin. Kansainvälistymiseen liittyvät tarpeet saattavat olla pienille yrityksille kasvun kynnys, jonka madaltaminen julkisella rahoituksella ja palveluilla on tarpeen ja perusteltua.

Digitaalisen talouden edellyttämiä valmiuksien kohentaminen

Digitaalinen talous vaatii yrityksiltä uudenlaista osaamista ja liiketoimintamallien sekä ansaintalogiikan kehittämistä yritysکوosta ja toimialasta riippumatta. Perinteisiä teollisia prosesseja digitalisoimalla voidaan tehostaa tuotantoa ja jakelua. Digitaalisuuden hyödyntäminen luo mahdollisuuksia niin uusille kuin vanhoille, yrityksille. Edellyttää uusien, mutta erityisesti olemassa olevien pk-yritysten digitaalisen muutoksen fasilitoimista. → **Aineettomilla investoinneilla ja perustamistuella voidaan edistää maaseudun yritysten digitalisaatiota.**

Yritysrahoitusta koskevia yleistavoitteita

Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen

Yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa pyritään keventämään suunniteltaessa tulevaa EU-rahoituskautta.

Kilpailun edistäminen ja markkinoiden toimivuus

Suomen kaltaisessa pienessä ja suhteellisen syrjäisessä maassa riittävän kilpailun syntyminen kotimarkkinoilla ei ole itsestään selvyyttä. **Terveen kilpailun edistämiseen** on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suomen yrittäjyyskosysteemi ei ole kovin tehokas nykyisellään kasvattamaan haastajia nykyisille yrityksille.

Rahoituksen saatavuus ja yritysrahoituksen kehittäminen

Rahoituksen saatavuus muodostaa yhden merkittävimmistä edellytyksistä yritystoiminnan synnyttämiselle, kehittämiselle ja kasvulle. Julkisen rahoittajan tehtävä on paikata markkinapuutteita ja etsiä alueita tai kapeikkoja, jonne ei liian suurien riskien vuoksi ohjaudu riittävästi yksityistä rahoitusta. Tällaisia ovat **alkavat yritykset, nuoret innovatiiviset yritykset ja kansainvälistyvät kasvuyritykset**, jotka tuovat uutta dynamiikkaa talouteen ja joilla on olennainen merkitys kansantalouden tulevan kasvun kannalta.

Yritysrahoitusta koskevia yleistavoitteita

Yritysrahoituksen vaikuttavuuden parantaminen

- hyvän yritystuen periaatteet → Koskevat kaikkea yritysrahoitusta.
- **tukien kohdentaminen → Työpajateema 1**
- tukien palautuvuus → Avustusten lisäksi suunnitellaan uusien rahoitusvälineiden mahdollista käyttöönottamista.
- arviointiprosessin kehittäminen
- **prosessien ja hallinnon tehostaminen → Työpajateema 2**
- olemassa olevien tukien tarkoituksenmukaisuuden ja vaikuttavuuden arviointi

→ Siirtyminen tulevalla EU-rahoituskaudelle - CAP27

Yritysrahoitusta voidaan kehittää muokkaamalla keinovalikoimaa yrityksen **perustamistuen ja investointituen** viitekehyksessä, sillä nämä tukimuodot ovat käytössä myös tulevalla EU-rahoituskaudella.

Yrittäjyyden edistämiseen pyritään panostamaan entistä vahvemmin ja tässä erityisesti Leader-ryhmien rooli korostuu.

→ Mitä yrittäjyydellä tarkoitetaan?

Yrittäjyys ja yritystoiminta

Yrittäjyydellä tarkoitetaan ilmiötä, joka **liittyy yritystoiminnan käynnistämiseen** ja kehittämiseen.

Yritystoiminnalla puolestaan tarkoitetaan toimintaa, jossa pyritään uusia tuotteita, palveluita, prosesseja tai markkinoita hyödyntämällä luomaan taloudellista arvoa.

Yrittäjät niputetaan usein yhdeksi ryhmäksi. Todellisuudessa yrittäjyyden kirjo pitää sisällään **erilaisia yrittäjiä**, joilla on vaihtelevat lähtökohdat, odotukset ja tavoitteet yrittäjyyteen liittyen.

Yrittäjyyden ensimmäinen vaihe on **kiinnostuminen yrittäjyydestä** uravaihtoehtona. **Uudet yrittäjät** voivat olla 1) palkkatyössä olevia henkilöitä, 2) nykyisiä yrittäjiä (sarjayrittäjät) tai 3) henkilöitä, jotka eivät ole palkkatyössä tai yrittäjiä vaan mm. työttömiä, opiskelijoita, eläkeläisiä ja maahanmuuttajia (monikulttuuriset yrittäjät).

Tutkimusten mukaan tuottavuuskasvua vahvistavat eniten sellaiset yrittäjät, jotka ovat jo **kartuttaneet osaamistaan ja verkostojaan** yrityksissä tai menestyneet palkkatyössä. **Toisaalta korostetaan uusien yrittäjien ja aloittavien yritysten merkitystä.** → Vrt. Maaseutuohjelmien työllisyys- ja aluetalousvaikutuksia koskevan selvityksen tulokset (ei ole vielä julkaistu).

Kun päätös yrittäjäksi lähtemisestä on tehty, osa aloittaa yrityksen perustamistoimet ja osa luopuu eri syistä yrittäjyysajatuksista matkan varrella. Yrittäjyyden päättyminen ei tarkoita aina epäonnistumista. Toiminnan lopettamisen yleisimpiä syitä ovat: *toiminta on suunniteltu väliaikaiseksi*, sopimattomuus yrittäjäksi, hyvä palkkatyötarjous.

Yrittäjyyden nykytila ja näkymät

Vuonna 2012 arvioitiin, että odotettavissa on **43 000** yrittäjien eläköitymisistä johtuvaa **omistajan- ja sukupolvenvaihdosta** seuraavan 10 vuoden aikana. Lisäksi noin **20 000** yli 55-vuotiasta yrittäjää **aikoo lopettaa yritystoimintansa** siirtyessään eläkkeelle. Kasvu- ja investointihalukkuus laskee merkittävästi yrittäjän ikääntyessä.

Omistajanvaihdos voi olla yritysten uusiutumisen pullonkaulana, mikäli yritys ei pääse siirtymään uusiin käsiin. Yrityksen **johtaminen monipuolistuu ja kasvutavoitteet yleistyvät** uuden yrittäjäpolven tai yrityskaupan myötä. Omistajanvaihdosten edistäminen vaikuttaa myönteisesti myös **yritysten kasvuhakuisuuteen ja investointien todennäköisyyteen**.

Monet yrittäjistä eivät löydä yritykselleen jatkajaa. Tällöin vaihtoehdoksi jää yleensä **toiminnan lopettaminen**. Luovan uusiutumisen näkökulmasta tämä voi olla hyväkin asia, mutta ei siinä tapauksessa, että **tuottavat ja kasvupotentiaalia omaavat yritykset lakkaavat toimimasta**.

Kyseessä on aluekehityksen näkökulmasta merkittävä asia. Suomalaisista yrityksistä **80 % on perheyriityksiä**, joiden toiminnassa jatkuvuus yli sukupolvinen on keskeinen osa yritysten toimintakulttuuria.

Suomalaisen yrittäjyysekosysteemin **vahvuuksia** ovat **start-up-kyvykkyydet**, verkostoituminen ja mahdollisuuksien tunnistaminen. **Heikkouksia** puolestaan ovat kilpailuympäristö, inhimillinen pääoma (**yrittäjyysvalmiudet**), riskirahoitus ja teknologian omaksuminen.

Suomalaisen aikuisväestön **yrittäjyysaktiivisuus on kuitenkin melko vaatimatonta** myönteisistä asenteista ja aikomuksista huolimatta.

Muuttuva yrittäjyys

Kolme tunnistettua merkittävää yritystoimintaan ja yrittäjyyden luonteeseen vaikuttavaa **tulevaisuuden kehityssuuntaa**:

- 1) digitaalinen alusta- ja jakamistalous, itsensä työllistämisen
- 2) kevytyrittäjyyden yleistyminen
- 3) kansainvälisen liikkuvuuden ja maahanmuuton lisääntyminen.

Tulot kootaan palkkatyön ja yrittäjyyden kombinaatioista

Työn ja yrittäjyyden muutokset saattavat tulevaisuudessa aiheuttaa työttömyyden sijasta tai sen ohella alityöllisyystilanteita, joissa **entistä useammalle on tarjolla työtä** aiemman kokopäiväisen palkkatyön sijasta joko **osa-aikaisesti palkkatyössä** tai **ostopalveluna oman yrityksen kautta**. Tämän suuntaisia muutoksia on jo näkyvillä, sillä sekä alityöllisten että sivutyötä päätyönsä rinnalla tekevien määrä on lisääntynyt. **Lisäksi pienyrittäjyys, sivutoimiyrittäjyys ja itsensä työllistäminen ovat lähteneet kasvuun**. Moni itsensä työllistäjästä on aiemmin työskennellyt samalla alalla palkkatyössä.

Itsensä työllistäjä on laajempina ilmiönä uusi ja sen määrittelemine on vaikeaa eikä tilannetta ja tilastointia helpota se, että osa itsensä työllistäjistä on samanaikaisesti palkkatyössä.

Kun kuvaan lisätään vielä laskutuspalvelujen kautta toimivat ns. kevytyrittäjät, törmätään yhä useammin tilanteeseen, jossa ihminen itsekään ei osaa luokitella itseään tai määrittellä toimiensa sivu- tai päätoimisuutta.

Muuttuva yrittäjyys

Digitalisaation, robotisaation ja tekoälyn työllisyysvaikutuksista saattaa olla **monityösuhteisuuden, yrittäjyyden, itsensätyöllistämisen ja uudenlaisten ansainnan kombinaatioiden lisääntyminen.**

Työelämän murrosvaiheen nostavan yrittäjyyden erittäin merkittävään rooliin, mutta yrittäjyys ei enää ole aivan samanlaista kuin ennen. Vaikka merkittävä osa itsensätyöllistäjistä on enemmän tai vähemmän vapaaehtoisesti ajautunut tähän työnteon muotoon, vain harva kokee tyytymättömyyttä. Työnteon vapausasteet, oma määräysvalta ja työstä innostuminen houkuttelevat valitsemaan itsensätyöllistämisen. Yrittäjyys on lisännyt suosiota yhtenä uravaihtoehtona.

Työelämän ennustettu murros ei vielä näy isoina muutoksia tilastoissa, lukuun ottamatta yksinyrittäjien määrän huomattavaa kasvua. **Todennäköisyys sille, että työsuhdestatus voi muuttua toiseksi tai että tulolähteitä on useampia, kasvaa kaiken aikaa.**

Muutosten myötä yrittäjyyden rajat suhteessa muihin statuksiin hämärtyvät. Konkreettisesti tämä näkyy siinä, että itsensätyöllistäjät ja alustatyötä tekevät hakevat paikkaansa yhteiskunnallisissa luokituksissa eivätkä itsekään tiedä, minne kuuluisivat. Tulevaisuuden yrittäjyyttä voisikin luonnehtia yhdeksi juoneksi tai episodiksi ihmisen työelämäntarinassa.

Tätä taustaa vasten olisi yrittäjyyden sijasta mieluummin puhuttava monikossa **yrittäjyyksistä** ja tunnistettava työelämässä esiintyviä **erilaisia yrittäjyksiä**, joiden määrittelyyn, mahdollistamiseen ja edistämiseen yhteiskunnan instituutioineen ja kulttuurisine piirteineen tulisi soveltua.

Kohti osallistavaa yrittäjyyden tukemista - laadusta tinkimättä

Osallistavan yrittäjyyspolitiikan avulla voidaan pyrkiä vahvistamaan, että **mahdollisimman monella on mahdollisuus menestyä yrittäjänä**. Toimenpiteiden avulla voidaan edistää erityisesti työmarkkinoilla aliedustettuina ja heikommassa asemassa olevien itsensätyöllistymistä, jotta ihmiset voivat tuottaa tuloja itselleen.

Neuvonta- ja mentorointiverkostojen merkitys pienyritysten menestyksen rakentamisessa on havaittu merkittäväksi, kun yrittäjä ei kuulu ”tyypillisten” yrittäjien joukkoon. Neuvonta ja mentorointi ovat tärkeä osa esim. nuorten, seniorien, maahanmuuttajien ja myös naisten yritystoiminta-aktiivisuuden nostamisessa.

Yrittäjyyden laatuun pitää kuitenkin kiinnittää huomiota mahdollisia tukivälineitä suunniteltaessa. Useimmiten nuorten, eläkeläisten, aiemmin työttöminä olleiden sekä maahanmuuttajien perustamien yritysten **liikevaihto on alhainen ja eloonjäämisaste on alhaisempi kuin** muun valtaväestön perustamissa yrityksissä. **Kasvuhakuisuus on heikompaa** kaikkien pienimmissä yrityksissä, jotka muodostavat suurimman osaan yrityskannasta.

Toimintamalleja on kehitettävä maataloilla ja yrityksissä, jotta saataisiin aikaan tarvittavaa **uudistumista**. Tavoitteena on, että **maaseudun yritysrahoitus** sisältää elementtejä, jotka kannustavat eri kokoisia investoivia, kehittäviä ja aitoa yrittäjäriskiä ottavia innovatiivisia (käytännönläheiset ja/tai tiedevetoiset innovaatiot) yrityksiä **kannattavaan kasvuun kokoluokkaan katsomatta**. Lähtökohtaisesti liiketoiminnan pitää olla ainakin pitkällä aikavälillä kannattavaa.

The Missing Entrepreneurs 2017 - Policies for Inclusive Entrepreneurship.

https://www.oecd-ilibrary.org/employment/the-missing-entrepreneurs-2017_9789264283602-en

Yrityksen perustamistuki yrittäjyyden edistämisen välineenä

Yrityksen perustamistuella on tähän mennessä tuettu yrittäjyydynamikan eri vaiheita:

- **Start-up-vaihe**, joka kattaa kokeilut ja yrityksen perustamisvaiheet (alle 3 vuotta toiminut nuori yritys).
- **De novo start-up-vaihe**, joka kattaa mikro- ja pienyritysten kasvuun tähtäävän uudistamisvaiheen (*de novo* start-up activity = *afresh, again, anew, over, from the beginning*). Liiketoimintamalli on jo löytynyt, yritys kasvaa, mutta kokeilujakin voidaan tehdä. Tämä vaihe voi kattaa myös **scale-up-vaiheen**. Myös **ramp-up-vaihe** voi olla osa toimivan yrityksen uudistumisprosessia.

Yrityksen perustamistuki ei ole täysin tunnistanut yhtä yrittäjyyden keskeistä alkuvaihetta:

- **Stand-up-vaihe**, jossa **yksilöt kiinnostuvat yrittäjyydestä ja lähtevät käynnistämään yrittäjyysprosessia**. Tähän vaiheeseen pitää jatkossa kiinnittää mahdollisuuksia mukaan paremmin huomiota, sillä itsensätyöllistäminen ja kevytyrittäjyys, alustatalous ja jakamistalous ovat yleistymässä muuttaen yrittäjyydynamikkaa.

EU:n toimielinten yhteisen suomen kielen kokouksen päätelmät ja suositukset (helmikuulta 2017): Käännöksissä käytetään kirjavasti erilaisia suomennoksia. Monesti vaikuttaa siltä, että halutaan välttää englanninkielistä ilmaisua *start-up*, vaikka voidaan pohtia, merkitsevätkö suomenkieliset vaihtoehdot todella samaa. Toisaalta vaikuttaa siltä, että *start-up* on juurtunut suomen kieleen aika vahvasti eikä suomenkielistä täysin samaa tarkoittavaa termiä ole keksitty. Vrt. *Scale-up* ”toimintaansa laajentava yritys”. Olisiko tässäkin turvallisinta käyttää englanninkielistä termiä *scale-up*? **Start-up-yritykset ovat ennen kaikkea nuoria yrityksiä. Scale-up-yritykselle on puolestaan ominaista nimenomaan liikevaihdon ja henkilöstömäärän nopea ja riittävän pitkään sellaisena jatkuva kasvu.**

Nykyiset yritysrahoituksen tulosindikaattorit

EU-rahoituskaudella 2014-2020 yritysrahoituksen keskeisenä päätavoitteena on ollut uusien työpaikkojen syntyminen tuettuihin yrityksiin. Tuensaajina ovat mikro- ja pienyritykset.

EU:n tuotosindikaattorit ovat koskeneet sekä ELY-keskuksista suoraan myönnettyä että Leader-ryhmien kautta myönnettyä maaseudun yritysrahoitusta ja siten myös työpaikkatavoitteet koskevat Leaderiä.

- R21: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)
- R24: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)

Maaseudun yritysrahoitusta on kohdennettu päätoimiseen ja ammattimaiseen yritystoimintaan, mistä syntyy työpaikkoja.

CAP27 yritysrahoituksen tulosindikaattorit

CAP:n strategiasuunnitelma-asetusluonnoksen mukaan maaseudun yritysrahoitusta koskee pääasiassa EU:n erityistavoite **työllisyyden, kasvun, sosiaalisen osallisuuden ja paikallisen kehityksen edistämiseksi maaseutualueilla, myös biotalouden ja kestävän metsänhoidon alalla.**

R.31 Kasvu ja työpaikat maaseutualueilla: Uudet työpaikat tuetuissa hankkeissa → **Nykyiseen EU-rahoituskauteen verrattuna työpaikkatavoitetta ei nyt ole suoraan kytketty Leader-ryhmien kautta haettuun rahoitukseen.**

R.32 Maaseutualueiden biotalouden kehittäminen: Tuen avulla kehitettyjen biotalouden yritysten lukumäärä

Lisäksi yritysrahoitus voi edistää EU:n erityistavoitteita:

Viljelijöiden aseman parantaminen arvoketjussa

R.10 Toimitusketjun organisoinnin parantaminen: Niiden viljelijöiden osuus, jotka osallistuvat tuettuihin tuottajaryhmiin, tuottajaorganisaatioihin, paikallisille markkinoille, lyhyisiin toimitusketjuihin ja laatujärjestelmiin.

Ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä kestävän energian edistäminen

R.15 Maa- ja metsätaloudesta saatava vihreä energia: Investoinnit uusiutuvan energian, myös biopohjaisen (MW), tuotantokapasiteettiin

CAP27 yritysrahoituksen tuotosindikaattorit

Monentyyppiset toimet (koskee mm. investointeja ja aloitustukea)

O.3 YMP-tuen edunsaajien lukumäärä

Investointituki (art. 68)

O.21 Maatilan ulkopuolella tehtävien tuotannollisten investointien lukumäärä

Aloitustuki (art. 69)

O.23 Aloitustukea saavien maaseudun yrittäjien lukumäärä

Tietämyksen vaihto ja tiedottaminen (pohdinnassa on, otetaanko käyttöön (ja miltä osin) tuki yritysten neuvontaan)

- O.29 Niiden viljelijöiden lukumäärä, jotka ovat saaneet koulutusta tai neuvontaa
- O.30 Niiden ei-viljelijöiden lukumäärä, jotka ovat saaneet koulutusta tai neuvontaa

CAP27 Reunaehdot

Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta (28/2014)

18 § Yritystuen saajaa koskevat edellytykset

Yrityksellä on oltava **edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan** ja että tuettavan toiminnan on viimeistään tuettavan toimenpiteen toteuttamisen jälkeen annettava pääasiallinen toimeentulo ainakin yhdelle yrityksessä toimivalle yrittäjälle tai työntekijälle. → **Itsensätyöllistäminen on nyt vähimmäisvaatimus.**

Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä (429/2016)

1 § Lain soveltamisala

Lakia sovelletaan valtion tukiviranomaisen myöntäessä sellaista tukea taloudelliseen toimintaan, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtiontuen edellytykset, jollei muussa laissa toisin säädetä. Lakia ei sovelleta myönnettäessä maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta koskevaa tukea.

4 § Yksittäisen tuen myöntämisen edellytykset

Tukiviranomaisen on yksittäisen tukipäätöksen yhteydessä selvítettävä tuettavaan hankkeeseen myönnettävän julkisen rahoituksen määrä sekä hankkeen kokonaisrahoitus, **kannattavuus** ja **kilpailuvaikutukset**. **Tukea voidaan myöntää vain toimintaan, jolla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan** lukuun ottamatta tukea, jossa tukiviranomaisella ei ole harkintavaltaa.

Haasteita ja ratkaisuja yrityskentässä

Haasteita

- Yrittäjän ja yrittäjyyden määrittely ei ole yksiselitteistä. Määritelmä ja sisältö vaihtelevat tarkastelunäkökulman mukaan.
- Nykyisessä toimintaympäristössä yrittäjäksi aikovan harkittavan tarkkaan mahdollisuutensa ja tiedostettava, että yrittäjyys voi poissulkea muiden etuuksien saamisen.
- Yritystoiminnan jatkuvuuden haasteet maaseudulla (nuoret).
- Yksinyrittämisen tukena ei ole muuta työyhteisöä.
- Pienet volyymit aiheuttavat tehottomuutta ja nostavat hintoja. Tarvitaan investointeja kasvuloikkaan. Jatkuvan tehostamisen ohella tarvitaan uusia rakenteellisia ratkaisuja.
- Viennin merkittävyyden lisäämisessä eteneminen edellyttää laajaa toimintatavan muutosta ja osaamisen kehittämistä.
- Jos on kokoaikaisessa palkkatyössä muualla, niin samaan aikaan harjoitettavassa yritystoiminnassa ei mitään todennäköisemmin vielä oteta kovin suurta yrittäjäriskiä.
- Tarkasteltaessa markkinaa huoli kohdistuu kilpailun riittävyyteen myös paikallisesti.
- Haasteena työvoiman saanti myös maaseudulla.
- Maatalouden juuret ulottuvat syväälle historiaan ja maataloudella on vahva oma toimintakulttuurinsa.

Ratkaisuja

- Itsenäisten yritysten on yhdistettävä voimiaan, jotta ne voivat saavuttaa yhdessä suuruuden ekonomian. Yhteistyötä edistävien toimintamallien luominen on keskeisellä sijalla, jotta pienet yritykset pystyvät vastamaan kysyntään paremmin ja skaalaamaan toimintaansa. Keskeistä on riittävän suurien tarjontaerien varmistaminen sekä tuotteiden markkinoinnin kehittäminen.
- Osuuskunnat, yhteisytykset, yritysryhmät...
- Yrityksiä kannustetaan tekemään ennakkoluulottomia ratkaisuja, jotka tukevat selviytymistä pienessä markkinassa kaiken aikaa globalisoituvassa kilpailuympäristössä.
- On tärkeää, että yhteiskunnassamme paranee ilmapiiri, joka luo tulevaisuudenuskoa kannustaen yrittäjyyteen ja rohkaisee siinä menestymiseen
- Maaseudun kehittämistoimilla voidaan rakentaa toimintaedellytyksiä, jotka konkretisoivat tahtotilaa.
- **Leader-ryhmät voivat toimia ketterinä muuttuvan kentän olosuhteiden tulkitsijoina. Maaseudun yritysten tietoisuutta eri kehittämisvälineiden tarjoamista mahdollisuuksista ja eduista on oleellisesti lisättävä.**
- Leader-ryhmien roolia tiedonvälittäjänä pitäisi vahvistaa, jotta yritykset saisivat käyttöönsä sopivimmat ratkaisut. Leader-ryhmät ovat keskeisiä toimijoita, jotka voivat auttaa monin tavoin yrityksiä onnistumaan.

CAP27 Maaseudun yritysrahoitus

Leader-päivillä *Törnävän kartanon* vierailulla 26.3.2019 opittua:

Kokeiluja on tehty ennenkin...

*”Venäjän valtio rakennutti ruudin kokeiluhuoneen, ruutilaboratorion eli **Propeerin**, Östermyran ruutitehtaalle vuonna 1828. Ruutitehtaan rakennukset suunnitteli koskenperkaus- ja kanavatöiden tarkastaja Carl von Tosenkampff.”*

1. Leader-yritysrahoituksen uudet tuulet

Maaseutuohjelman kontekstissa tarkastelu keskittyy siihen millaista uutta yrittäjyyttä halutaan edistää ja minkälaisia yrityksiä halutaan tukea. *Kuluvan EU-ohjelmakauden aikana on nostettu esiin tarve tukea myös pienimuotoisempaa yrittäjyyttä, kuten osa-aikaista yrittäjyyttä ja mahdollisia muita uusia yrittäjyyden muotoja.* Tiettyjen yritystoiminnan tunnusmerkkien pitää täytyä. Vähimmäisedellytyksenä pienimutoisellekin yrittäjyydelle Y-tunnus. On tärkeää, että tuensaaja kertoo, millainen ansaintalogiikka kyseisessä yritystoiminnassa ja kuvaa suunniteltua yritystoimintaa. Tulevaisuudessa kyse on enenevässä määrin ympäristö-, maaseutu-, ilmasto-, ja energiapolitiikoista sekä siitä miten ne saadaan toimimaan yhdensuuntaisesti. Kun tuetaan uusia innovatiivisia yrityksiä, niin ne eivät ole heti täysin kannattavia, mutta yritystoiminnan taloudellinen tuloksellisuus ainakin pitkällä aikavälillä on keskeinen prioriteetti.

Keskustelukysymyksiä:

1. Perustamistuki ja investointituki: Leader-ryhmien kokemuksia, toiveita ja kehittämisideoita tulevaan EU-rahoituskauteen?
2. Millainen yrittäjyys, yrittäjät, yritystoiminta ja yritykset Leader-ryhmien tulevaisuuden paikallisen kehittämisen ytimessä?
3. Millä tavoin saadaan parhaiten kannustettua maaseudulle uusia osaavia nuoria yrittäjiä ja yrityksiä sekä muita erityisryhmiä?
4. Pitäisikö tukea suunnata ja painottaa vahvemmin teemoittain (esim. digitalisaation edistämiseen)?
5. Mihin konkreettisiin asioihin tarvitaan rahallisia kannusteita – mitä käytännön toimia yritykset voivat tehdä itse?

1. Leader-yrityusrahoituksen uudet tuulet

Perustamistuen (*start-up-tuki / käynnistystuki / aloitustuki*) kehittämistä koskevia keskustelukysymyksiä:

Perustamistuki kertakorvauksena edelleen ilman omavastuuosuutta?

Perustamistuki kertakorvauksena omavastuuosuudella?

Perustamistuki luonnolliselle henkilölle (Y-tunnus vaaditaan) *stand-up-vaiheessa* yrittäjyyden edistämiseen enintään 3 000 euroa sis. pienhankinnat?

Perustamistuki itsensätyöllistäjälle yritystoiminnan aloitusvaiheessa enintään 5 000 euroa sis. pienhankinnat + kokeilutuki enintään 10 000 euroa + lainan takaus enintään 25 000 euron mikrolainalle?

Perustamistuki nuorelle työllistävälle yritykselle lukien yritystoiminnan aloittamisvaiheessa enintään 35 000 euroa + kokeilutuki enintään 10 000 euroa + lainan takaus enintään 25 000 euron mikrolainalle?

Perustamistuki toimivan yrityksen yritystoiminnan uudistamiseen (*de novo start-up, scale-up ja ramp-up*) ja enintään 35 000 euroa + kokeilutuki enintään 10 000 euroa + lainan takaus enintään 25 000 euron mikrolainalle?

→ Maksimituki yhteensä 100 000 euroa.

2. ELY-keskusten ja Leader-ryhmien työnjako

Keskustelukysymyksiä:

ELY-keskusten ja Leader-ryhmien keskinäiset yritysrahoitusta koskevat yhteistyösopimukset: Leader-ryhmien kokemuksia, toiveita ja kehittämisideoita tulevaan EU-rahoituskauteen?

Miten työnjako on toiminut ELY-keskusten ja Leader-ryhmien kesken?

Mitä osin yritysrahoitusta koskevien hakemustan käsittelyä tulisi selkeyttää erityisesti yritysasiakkaiden näkökulma huomioon ottaen?

Mitkä ovat keskeisimmät yhteistyösopimuksella sovittavat asiat (hyvät käytännöt)?

Miten pitäisi toimia tilanteessa, jossa työnjakoa ei ole jostain syystä noudatettu sopimuksen mukaisesti?